

▶ F EBRUÁR 2016

- ▶ Jadrová kríza v Kórei
- ▶ USA a štáty ASEAN na klúčovom summite
- ▶ Stretnutie G-20 v Šanghaji
- ▶ Protesty proti kastovému systému v Indii
- ▶ Armáda versus Suu Kyi v Myanmaru
- ▶ Indonézsky boj s korupciou
- ▶ Japonsko opäť v negatívnych číslach
- ▶ Nepokojný Hongkong
- ▶ Flash News
- ▶ Čo čítame

ÁZIJSKÝ NEWSLETTER

Zdroj: Flickr/Daniel Memerich

Jadrová kríza v Kórei

Kórejský polostrov sa ocitol uprostred ďalšej jadrovej krízy. Univerzálne odsúdený jadrový test Severnej Kórei z prvých dní roka dal do chodu vír horúcej militaristickej rétoriky, manévrovania a vyhrážok zo strany Kimovho režimu, ako aj diplomatické snahy medzinárodného spoločenstva čeliť dramatickému vývoju.

Po údajnom teste vodíkovej bomby vykonala na začiatku februára Severná Kórea test balistickej strely dlhého doletu pod zámienkou vypustenia satelitu na obežnú dráhu. Krok Pchjongjangu v priamom rozpore s rezolúciami OSN bol okamžite odsúdený Južnou Kóreou, Spojenými štátmi, Japonskom i Čínou. Soul v reakcii pozastavil fungovanie spoločného priemyselného komplexu v Kaesongu, ktorý je jedným z mála symbolov spolupráce medzi dvoma krajinami. Deklarovaným cieľom Soulu je priškrtiť tento dôležitý zdroj financií využívaný na financovanie jadrového a balistického programu.

Sever nazval tento krok „vyhlásením vojny“ a v reakcii prerušil komunikačné linky s Juhom. Pchjongjangu sa provokatívnym konaním „podarilo“ na seba privolať doteraz najtvrdšie medzinárodné sankcie, schválené jednohlasne Bezpečnostnou radou na začiatku marca. Pchjongjang charakteristicky reagoval testami rakiet krátkeho doletu a oznámením, že jadrové zbrane budú uvedené do pohotovosti. Sankcie prinášajú inšpekcie všetkého tovaru smerujúceho do Severnej Kórei, zákaz exportu uhlia a železnej rudy do krajiny, či pridanie ďalších jednotlivcov a organizácií na čiernu listinu. Sankcie boli výsledkom intenzívnych rokovaní Washingtonu s Pekingom, hlavnou oporou režimu v Pchjongjangu. Napriek všetkému Peking neopúšťa opatrný prístup k jeho nepoddajnému spojencovi a ochota Číny vynucovať sankcie je otázná. Čína sa navyše ostro vyjadrila proti snahe Soulu získať od Washingtonu protiraketový systém THAAD, ktorý podľa jej slov ohrozuje jej bezpečnosť.

Zdroj: Flickr / (b)abeltravel

USA a ASEAN na kľúčovom summite

V polovici februára privítal americký prezident Barack Obama v Kalifornii lídrov štátov zo Združenia krajín juhovýchodnej Ázie (ASEAN). ASEAN ako celok je štvrtým najväčším obchodným partnerom Spojených štátov, jeho členovia sú pritom jedni z najdynamickejších ekonomík regiónu. Zúčastnené krajiny rátajú do budúcnosti so spustením projektu US-ASEAN Connect či s otvorením troch ekonomických kancelárií (v Jakarte, Bangkoku a Singapure), čo dokazuje prehlbovanie vzájomnej spolupráce.

Predstavitelia USA na summite zdôrazňovali aj potrebu ďalších reforiem u členov, po ktorých by sa aj zvyšné krajiny združenia mohli pridať k rozbiehajúcemu sa TPP – Transpacifickému partnerstvu (štyri krajiny k nemu už patria). Na summite sa prerokovávali aj témy neekonomického charakteru. Barack Obama spomenul aj krajiny ASEAN reprezentujúce umiernený islam, ktoré sú podľa neho veľmi dobrým príkladom a môžu byť nápomocné v boji proti islamskému radikalizmu. Zároveň ubezpečil, že americké záujmy smerom k juhovýchodnej Ázii ostanú nezmenené aj po jeho odchode a po nástupe nového amerického prezidenta do úradu.

Lídri na stretnutí rokovali aj ohľadom sporov o ostrovy v Juhočínskom mori, ktorý rozdeľuje hneď niekoľko krajín. V najnovšom kroku, ktorý situáciu ďalej eskaloval, Čína na jednom z ostrovov – na ktorý si robí nárok aj Taiwan a Vietnam – nainštalovala vojenské odpaľovacie zariadenia pre rakety zem-vzduch. Americký prezident a predstavitelia združenia ASEAN síce Čínu konkrétne nespomenuli, no vyjadrili sa za uvoľnenie napätia a za mierové riešenie sporov v Juhočínskom mori.

► Dvaja študenti Jawaharlal Nehru University v Indii bol zatknutí a čelia stíhaniu pre poburovanie v spojení s organizovaním „protiindických“ protestov na univerzitnom kampuse. Ich zatknutie vyvolalo obavy o slobodu prejavu v krajine, nakoľko prokuratúra pre ich zadržanie využila zákony z koloniálnej éry, navyše pre vyjadrenia prednesené na akademickej pôde.

► Prezident Obama 24. února podepsal zákon zakazujúci import do Spojených štátov tým zemím, jež prokazateľne využívajú otrockou prácu. Dopad na země zasažené zákonem je značný, dotýká se například zneužívaných bangladéšských švadlen, afrických dětí využívaných k těžbě zlata nebo rybářských otroků v oblasti jihovýchodní Asie.

► Juhokórejskí opoziční poslanci sa neúspešne pokúsili zabrániť prijatiu protiteroristického zákona vládnej Saenuri, deväť dní trvajúcim filibustrom (doslova „pirát“). Filibuster je taktika predlžovania parlamentnej rozpravy o návrhu zákona. Vstupy poslancov mali rokovania parlamentu predĺžiť natoľko, až sa o návrhu nestihne počas riadnej schôdze hlasovať. Zákon, ktorý značne rozšíri kompetencie bezpečnostných zložiek pri monitorovaní a zbere informácií, v očiach odporcov ohrozuje slobodu osobnej komunikácie a súkromie občanov.

Flash news

Stretnutie G-20 v Šanghaji

Koncom februára sa v Šanghaji konal summit ministrov financií a guvernérov centrálnych bánk G20. V rámci spoločného komuniké sa krajiny zhodli na potrebe prijatia ďalších opatrení a štrukturálnych reforiem pre zastabilizovanie a posilnenie globálnej ekonomiky. No konkrétne opatrenia zo zasadnutia, zdá sa, nevzišli, na čo reagovali aj trhy keď zaznamenali ďalší pokles len deň po skončení summitu. Šanghajska burza skončila obchodovanie s prepadom takmer o 3 %, na najnižšej hodnote za február. Práve zdravie čínskeho hospodárstva bolo jednou z hlavných tém summitu. Čína načrtla súbor reforiem s cieľom transformácie z exportnej ekonomiky na udržateľnejší model fungovania ťahaný domácou spotrebou. Ani tu sa však investori nedozvedeli viac o konkrétnych kontúrach reforiem a informácie o tempe ich realizácie. Väčšina vyspelých ekonomík naďalej štrukturálne reformy obchádza. Prežívanie hospodárstva Japonska, napríklad, doteraz do značnej miery záviselo na mimoriadnej menovej politike Bank of Japan a úsilí o fiškálnu konsolidáciu vlády, zatiaľ čo štrukturálne reformy sú realizované len pomaly a ťažko. Podobne tomu tak je aj v ďalších krajinách, nad čím aj guvernéri bánk vyjadrili sklamanie.

Zdroj: Pixabay

Protesty proti kastovému systému v Indii

V severoindickom štáte Haryana sa konali násilné protesty, ktoré si vyžiadali takmer dve desiatky mŕtvych. Ústredným aktérom demonstrácií bola komunita Jat, ktorá touto cestou požadovala zmenu aktuálneho systému kastových kvót pre funkcie v štátnej správe a vzdelávacích inštitúciách. Demonstranti požadovali rozšírenie pozitívnej diskriminácie i na ich skupinu, ktorá je podľa nich takto znevýhodnená. Jat je síce dominantnou politickou silou v Haryane a je relatívne bohatou komunitou, no v posledných rokoch čelia jej príslušníci ťažkostiam pri hľadaní pracovných miest. Demonstranti počas protestov zastavili fungovanie stanice poskytujúcej dodávky vody do hlavného mesta Naí Dillí, spôsobiac tak vážnu krízu. Vládi sa nakoniec podarilo dosiahnuť dohodu s demonstrantmi, ktorí následne protesty ukončili, príslubom splnenia ich požiadaviek uzákonením kvót na pracovné miesta i pre príslušníkov skupiny Jat. Indický kastový systém predstavuje jednu z najstarších foriem stratifikácie spoločnosti na svete a dodnes je všadeprítomným fenoménom. Snahy túto otázku adresovať pozitívnu diskrimináciou však vedú k odporu takto znevýhodnených skupín obyvateľstva.

Zdroj: Wikimedia

Armáda versus Suu Kyi v Myanmaru

S blížiacim sa termínom prezidentských volieb v Myanmaru se zintenzívňujú jednání mezi předsedkyní strany Národní ligy pro demokracii (NLD) Aung San Suu Kyi a velitelem vojenských sil Min Aung Hlaingem. Pro NLD znamenaly loňské listopadové volby obrovský úspěch a většinu křesel v parlamentu. Armádní složky jsou však zastoupeny čtvrtinou křesel deklarovaných ústavou a spravují důležitá ministerstva, z čehož vyplývá jejich signifikantní vliv. Hlavními projednávanými tématy jsou otázka právního státu, dosažení míru setnickými rebely a jednou ze snah Suu Kyi je také změna myanmarské ústavy – konkrétně článku, který jí zabraňuje kandidovat na post prezidenta státu z důvodu britského občanství jejich dvou synů a manžela. Armádní velitel změny v ústavě zamítá s tvrzením, že ještě nenastal správný čas, jelikož v zemi probíhá demokratizace teprve pět let. Stejně se vyjádřil také prezident země Thein Sein. Již tak křehkou demokratickou tranzici navíc ztěžuje probíhající občanský konflikt mezi buddhistickou většinou a muslimy, jenž posiluje nacionalistické tendence k ochraně „národní rasy a náboženství“.

► Čínský prezident Xi Jinping vykonal návštěvu troch štátom (Stranou) ovládaných čínskych médií. Xi zdôraznil hlavne potrebu absolútnej lojality médií voči Komunistickej strane, čo mnohí vnímajú ako ešte užšiu kontrolu nad médiami a taktiež ako prejav osobných ambícií prezidenta Xi upevňovať svoju politickú pozíciu.

► Nepálsky premiér K. P. Oli zavítal na oficiálnu návštevu Indie, na ktorej sa stretol s indickým premiérom Narendrom Modím a taktiež s prezidentom Pranabom Mukherjeeom. Agendou stretnutia bola predovšetkým náprava vzťahov medzi Nepálom a Indiou, ktoré boli poškodené v súvislosti s prijatím novej nepálskej ústavy.

► Filipíny si letos v únore pripomnely tricitelé výročí od povstání proti diktátorskému režimu Ferdinanda Marcose, po němž vládu převzala matka současného prezidenta Benigna Aquina, která v zemi nastolila demokratické zřízení. Oslavy demokracie jsou ale narušovány jednak lidmi bouřícími se proti možnému zvolení Marcosova syna na post viceprezidenta, a též bojem proti islámským radikálům na jihu země.

► Na konci februára sa uskutočnilo prvé spoločné námorné vojenské cvičenie Číny a Kambodže. Spoločné cvičenia týchto krajín prichádzajú v čase, kedy sú obe súčasťou teritoriálnych sporov o ostrovy v Juhočínskom mori. Kambodža prejavila svoj záujem o čínske vojenské lode, a zostáva jedným z najbližších partnerov Pekingu v Juhovýchodnej Ázii.

► Novým náčelníkom generálneho štábu severokórejskej armády je od februára Ri Myong-Su. Jeho predchodca Ri Yong-Gil bol údajne popravený kvôli obvineniam z korupcie. Nie je to po prvý raz, čo sa výmeny na najvyšších postoch v krajine dejú takýmto štýlom a v takom kontexte – obzvlášť po nástupe vodcu Kim Jong-una sú čistky na čele silových zložiek čoraz častejšie.

Kým desiatky nových titulov predpovedajú Číne bezmála istotu budúceho vzostupu k celosvetovému prvenstvu, kniha Timothy Beardsona *Stumbling Giant*, sa istotu týchto predpovedí snaží spochybníť. Poukazuje hneď na niekoľko neľahkých výziev, a nedostatočnú politickú odozvu na ne, s ktorými sa dnes Čína borí. Vráťane nepriaznivých demografických vyhládok späť so starnutím a poklesom populácie, či výraznou nerovnosťou medzi pohlaviami. Peking čelí aj sociálnej nestabilite a problémom späť s ničením životného prostredia, nehovoriac o skoro absentujúcom sociálnom zabezpečení a ďalších problémoch.

Indonézsky boj s korupciou

Protikorupčný súd v Jakarte odsúdil bývalého ministra a člena Demokratickej strany Jera Wacika na štyri roky vo väzení, kvôli dvom prípadom sprenevery z čias jeho pôsobenia ako ministra turizmu a neskôr ako ministra energetiky. Súd mu taktiež nariadil úhradu pokuty a časti strát, ktoré štát utrpel v dôsledku jeho protiprávných aktivít. V opačnom prípade bude bývalý minister čeliť predĺženiu trestu. Pre Indonéziu nie sú korupčné škandály žiadnou neznámou. Mnohí dnes vsádzajú na Indonézske protikorupčnú komisiu (KPK), ktorej nový šéf Agus Rahardjo deklaroval, že inštitúcia je pripravená ešte razantnejšie bojovať proti korupcii a všetkým, ktorí sa ju snažia oslabiť. Zákondarci ale pripravujú novú zmenu zákona, ktorý spravuje fungovanie KPK, ktorá by mala byť za následok významného obmedzenia kompetencií KPK. Súčasne by zákon dával parlamentu možnosť vyšetrovania komisie svojvoľne zrušiť. Rahardjo novú zmenu zákona kritizuje a označuje ju za podkopávanie snáh KPK. Dodáva, že bez politickej spolupráce nie je možné s korupciou efektívne bojovať.

Japonsko opäť v negatívnych číslach

Najnovšie štatistické údaje potvrdzujú kontrakciu japonského hospodárstva ročným tempom až 1,4% v poslednom štvrtroku 2015, čo je ďalšou ranou japonskému premiérovi Shinzo Abemu a jeho „Abenomike“. Ekonomika stagnuje a nepomáha jej ani spomalenie exportu a slabý domáci dopyt. Premiérovi sa nedarí doručiť sľubované reformy, čo sa v lete pravdepodobne odrazí aj na volebnom výsledku LDP vo voľbách do hornej komory parlamentu. Až 57% verejnosti hodnotí výsledky Abeho hospodárskej politiky negatívne. Niektorí analytici síce očakávajú, že by domáce výdavky mohli vzrásť pred plánovaným zvýšením spotrebnej dane v apríli 2017, no zvýšenie dane sa aspoň v krátkodobom horizonte takmer preklopí aj do príjmov. Niektorí pozorovatelia preto už zvonja Abenomike umieráčik. Aby tomu nebolo málo, Abemu môže robiť vrásky aj plížiaca sa demografická kríza. Populácia Japonska klesla o takmer milión ľudí len medzi rokmi 2010-2015. Do roku 2100 by populácia mala klesnúť na 83 miliónov oproti súčasným 127 miliónom, pričom 35% z nich bude starších ako 65 rokov, tvoriac tak obrovský tlak na sociálne a zdravotné služby.

Nepokojný Hongkong

Demonštranti sa zrazili s políciou počas protestu v hongkongskej štvrti Mong Kok, keď sa mestskí úradníci snažili zastaviť nezákonné nočné pouličné trhy. Polícia zatkla 54 ľudí, desiatky demonštrantov a policajtov bolo zranených. Medzi protestujúcimi boli aj skupiny takzvaných „lokalistov“, ktorí sa v poslednom čase pre zvýšené napätie s pevninskou Čínou a frustráciou nad pomalým tempom demokratických reforiem stávajú prominentnou politickou silou. Jednému z kandidátov z radov „lokalistov“, ktorý bol počas protestov tiež zadržaný a obvinený, sa len dva týždne nato v rámci doplňujúcich volieb podarilo dosiahnuť prekvapujúco vysoký výsledok (i keď parlamentné kreslo nezískal). To by mohlo naznačovať, že strany usilujúce sa o nezávislosť od Číny zasiahnu aj do výsledkov legislatívnych volieb neskôr koncom tohto roku. Strety demonštrantov s políciou prichádzajú v čase zhoršujúcich sa vzťahov Hongkongu a ústrednej čínskej vlády. Mnohí sa obávajú obmedzovania autonómie mesta, čo sa prejavilo aj pri silnej reakcii okolo zmiznutia radu kníhkupcov a nakladateľov, ktorí vydávali tituly kritické voči čínskej vláde. Po sérii verejných „priznaní“ sa k zločinom v čínskej televízii bol jeden z mužov prepustený, ďalší by mali byť čoskoro prepustení na kauciu.

Inštitút ázijských štúdií (IAS) je nezávislou partnerskou organizáciou Centra pre európske a severoatlantické vzťahy (CENAA) v Bratislave. Hlavným cieľom inštitútu je podpora a realizácia výskumu v oblasti ázijských štúdií a šírenie vedomostí o Ázii medzi slovenskou odbornou verejnosťou, spolupráca s organizáciami s podobným zameraním v strednej Európe a budovanie partnerstiev s ázijskými partnermi.

© IAS/CENAA

Tolstého 9, Bratislava, 811 06

E-mail: institute@asian.sk

www.asian.sk

Nájdete
nás aj na
facebooku

